

Rząśnik,
wrzesień 2021 rok

Strategia rozwoju Gminy Rząśnik na lata 2021-2030 (projekt)

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
2. MISJA I WIZJA.....	4
3. Cele strategiczne, operacyjne, działania.....	5
3.1. Metodologia prac nad Strategią rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030	5
3.2. Strategiczne programy gospodarcze	8
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z innymi dokumentami strategicznymi	15
4.1. Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi.	15
4.2. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	23
4. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	27
4.1. Metody zarządzania i monitorowania strategii rozwoju gminy Rzaśnik.....	27
4.2. System realizacji strategii	31
4.3. Ramy finansowe i źródła finansowania	33
4.4. Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii.....	35
5. WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	36

1. WPROWADZENIE

Dokument został przygotowany dla Urzędu Gminy Rzaśnik w celu określenia kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz sprecyzowania najważniejszych celów oraz zamierzeń inwestycyjnych do 2030 roku, które ściśle są skorelowane z nową perspektywą finansową Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz dokumentami strategicznymi wyższego rzędu w tym w szczególności Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030, Innowacyjne Mazowsze oraz Planem Zagospodarowania Terenu Województwa Mazowieckiego.

Strategia Rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy strategii ukazujące najważniejsze kierunki rozwoju.

Analizując wnioski płynące z diagnozy społeczno-gospodarczo-przestrzennej¹ oraz zadając sobie, jako mieszkańcom pytanie, jacy jesteśmy i jak siebie postrzegamy? Otrzymaliśmy w odpowiedzi wyzwania, przed którymi stoi gmina Rzaśnik pod koniec drugiej dekady XXI wieku.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jego mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Natomiast wizja to obraz gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje Gminę Rzaśnik w perspektywie strategicznej – do 2030 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów.

Misja stanowi syntetyczną deklarację określającą najwyższego poziomu cel, najogólniejszą koncepcję działania, określający wspólne zobowiązania wobec przyszłości.

Mając na uwadze powyższą definicję Gmina Rzaśnik w 2030 roku powinien być gminą:

- atrakcyjną dla mieszkańców,
- stwarzającą szanse przedsiębiorcom,
- szanującą tradycję,
- atrakcyjną turystycznie.

Przyjęta i sukcesywnie wdrażana Strategia Rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021–2030 pozwoli nie tylko efektywnie prowadzić politykę rozwoju samorządu, ale także będzie zasadniczym

¹ Na potrzeby niniejszej strategii rozwoju gminy została opracowana „**Diagnoza strategiczna uwarunkowań rozwojowych Gminy Rzaśnik**”, sierpień 2021 r.

dokumentem umożliwiającym skorzystanie z licznych instrumentów finansowych wspierających rozwój lokalny i regionalny, w tym pochodzących z Unii Europejskiej.

2. MISJA I WIZJA

MISJA GMINY to nic innego, jak idea jej rozwoju nadająca ogólny kierunek działań oraz określająca pośrednio dziedziny, na których władze powinny skupić najbardziej swoją uwagę w planowanym okresie. Jest indywidualnym, generalnym planem ukształtowania mocnej pozycji jednostki samorządu terytorialnego wśród innych jednostek. Z jednej strony stanowi przesłanie i obietnicę skierowaną do mieszkańców gminy. Dzięki niej cele działalności władz powinny być lepiej zrozumiałe dla wszystkich obywateli. Z drugiej natomiast definiuje sposób, w jaki chce by gmina była postrzegana przez jej otoczenie. Określenie misji jest więc publiczną częścią planu strategicznego.

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju gminy Rzaśnik, wokół którego powinny koncentrować się działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku współpracy na szczeblu lokalnym.

W związku z tym misja Gminy Rzaśnik to:

**Tworzenie miejsca przyjaznego dla mieszkańców,
przedsiębiorców
i turystów, w oparciu o wykorzystanie
posiadanego potencjału Gminy**

Wizja rozwoju przedstawia oczekiwany stan na koniec 2030 r. i jest obrazem przyszłości samorządu. Stanowi podstawę do sformułowania kluczowych celów strategicznych i obszarów tematycznych. Podejmowane działania strategiczne mają sprawić, że w perspektywie zakończenia obecnej dekady:

**Gmina Rzaśnik – atrakcyjna przestrzeń do życia,
łącząca lokalną aktywność i tożsamość,
otwarta dla turystów i inwestorów.**

Przedstawiona wizja rozwoju jest zgodna z oczekiwaniami mieszkańców Gminy Rzaśnik i funkcjonujących na jej terenie podmiotów gospodarczych. Oczekiwania te identyfikowane były na drodze konsultacji internetowych prowadzonych podczas prac nad opracowaniem strategii, ale także podczas bieżących kontaktów z władzami gminy w trakcie spotkań indywidualnych.

Informacje o potrzebach mieszkańców gminy pochodzą również ze źródeł statystyki publicznej, opracowań studialnych i monograficznych, mediów, a także od przedstawicieli społeczności Gminy Rzaśnik jakimi są członkowie władz gminnych.

3. Cele strategiczne, operacyjne, działania

3.1. Metodologia prac nad Strategią rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030

Wieloaspektowość zmian zachodzących w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym wymaga od samorządu lokalnego opracowania zintegrowanej interwencji publicznej, która będzie stanowić skuteczną odpowiedź na wyzwania będące ich następstwem.

Ustalenia Strategii zostały sformułowane na podstawie toku postępowania w planowaniu strategicznym, polegającego na:

- a) diagnozie stanu istniejącego;
- b) identyfikacji problemów w zdefiniowanych obszarach tematycznych;
- c) opracowaniu analizy SWOT,
- d) identyfikacji strategicznych kierunków rozwojowych,
- e) określeniu optymalnych sposobów realizacji wskazanych potrzeb przy uwzględnieniu wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań ich realizacji.

Prace, które doprowadziły do sformułowania ustaleń Strategii, polegały w szczególności na:

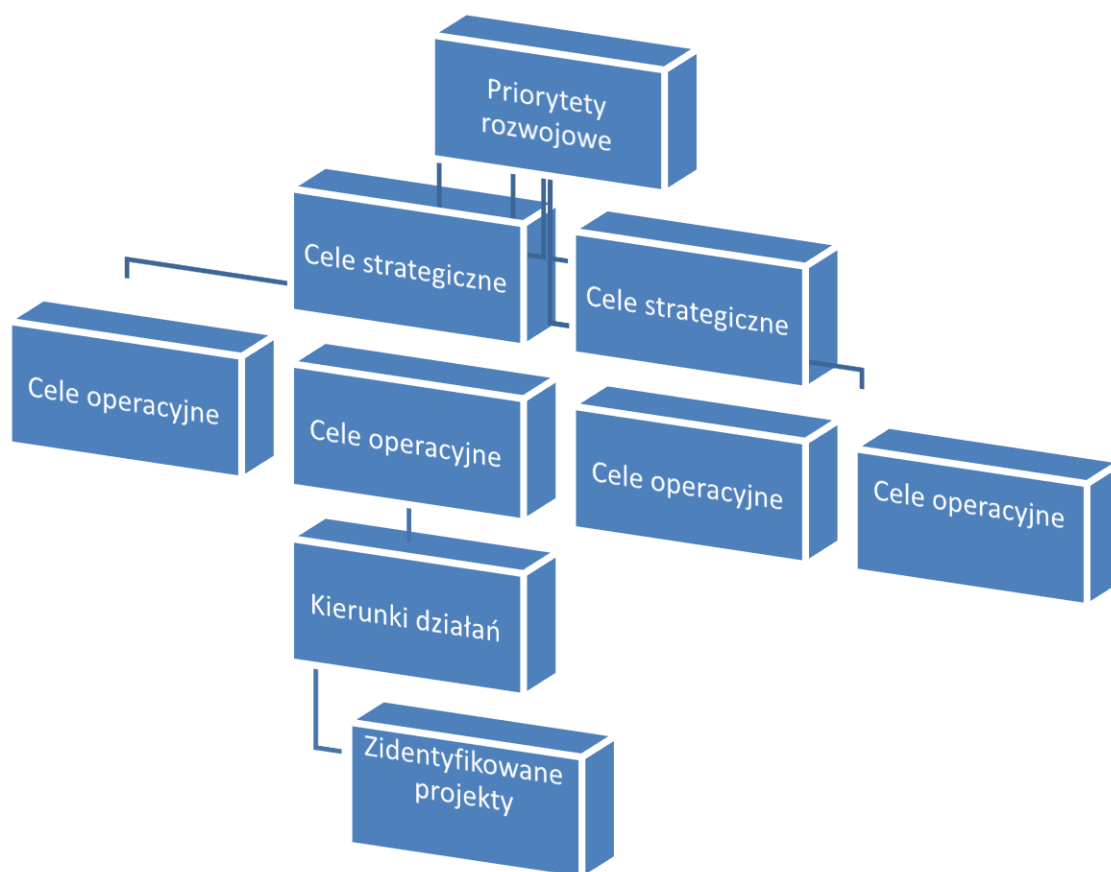
- przeprowadzeniu wieloaspektowej diagnozy stanu oraz uwarunkowań rozwoju powiatu,
- dokonaniu analizy prognoz rozwojowych,
- przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych, które pozwoliły na rozpoznanie regionalnych potrzeb i planów.

Przeprowadzone analizy pozwoliły na identyfikację **priorytetów rozwojowych** Gminy Rzaśnik. Priorytety rozwojowe wynikają z diagnozy stanu (zwłaszcza gdy identyfikuje się bariery, które trzeba będzie przezwyciężyć) lub z analizy prognoz (gdy prognozy wskazują na wystąpienie w przyszłości uwarunkowania tak ważnego, że zmusza do podejmowania szczególnych działań) lub

też mogą wynikać z aspiracji władz i mieszkańców (czyli świadomej woli zmiany stanu obecnego na inny – pożądany z powodów uznanych za ważne).

Przyjęto założenie, że do zidentyfikowanych priorytetów rozwojowych, **celów strategicznych i celów operacyjnych** nie stosuje się hierarchii, ponieważ każdy z nich wiąże się z innym – ale bardzo ważnym aspektem funkcjonowania gminy. W zapisie ustaleń Strategii nadrzędny charakter mają priorytety rozwojowe. Priorytet należy rozumieć jako najważniejszą i najpilniejszą do realizacji „potrzebę rozwojową” gminy. Priorytety są realizowane za pomocą celów strategicznych. Cele strategiczne należy rozumieć jako „pakiety działań” – czyli kompleksowe działania mające na celu rozwiązanie problemów w danym obszarze. Podejście interdyscyplinarne w relacji pomiędzy priorytetami a celami strategicznymi powoduje, że każdy z priorytetów może być realizowany za pomocą kilku celów strategicznych. Cele strategiczne są realizowane za pomocą celów operacyjnych. Cele operacyjne wyznaczają kierunki działań.

Rysunek – Schemat analizy logicznej

Źródło: opracowanie własne

W ramach celów strategicznych wskazuje się także dotychczas zidentyfikowane przedsięwzięcia – są to już obecnie zdefiniowane zamierzenia dotyczące realizacji konkretnego przedsięwzięcia

(o charakterze inwestycyjnym lub nieinwestycyjnym). Przedsięwzięcia te wynikają z kierunków działań. Identyfikacja przedsięwzięć, oprócz wskazania ich wagi dla rozwoju powiatu, pełni także funkcję informacyjną i popularyzatorską – uszczegóławia i indywidualizuje dokument Strategii (strategie rozwoju różnych powiatów w zakresie ogólnych celów rozwoju mogą cechować się podobieństwem ustaleń – identyfikacja przedsięwzięć wskazuje specyfikę obszaru). Podkreślić należy, że nie jest to pełna, a tym bardziej zamknięta lista przedsięwzięć, które zamierza realizować gmina Rzaśnik. Są to tylko te przedsięwzięcia, które zostały zdefiniowane na etapie prac planistycznych nad Strategią. Możliwe jest uzupełnianie w kolejnych latach portfela projektów. Podkreślić także należy, że lista przedsięwzięć nie ma charakteru hierarchicznego i nie świadczy o zamiarze ich realizacji wg wskazanej kolejności.

Osiąganiu przyjętej wizji i misji służą wyznaczone cele strategiczne i programy gospodarcze, które mają charakter ogólny i określają pożądane stany i procesy rozwojowe.

Po przeprowadzeniu analizy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej metodą społeczno-ekspercką, w oparciu o dokumenty i materiały będące w dyspozycji Urzędu Gminy i Miasta Miechów oraz dane statystyczne, a także przy uwzględnieniu wyników dokonanej analizy SWOT, zostały wyróżnione trzy zasadnicze Cele Strategiczne:

- **CEL I Rozwój gospodarczy Gminy Rzaśnik oparty na zasadach zrównoważonego rozwoju**
- **CEL II: Podnoszenie jakości życia mieszkańców**
- **CEL III: Turystyka i zróżnicowana oferta spędzania czasu wolnego poprawiająca atrakcyjność Gminy Rzaśnik do życia i zamieszkania**

Cele zdefiniowane na podstawie diagnozy w sposób bezpośredni nawiązują do wizji i misji. Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Rzaśnik, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju.

Za wyborem powyższych celów strategicznych przemawiają m.in. wyniki przeprowadzonej diagnozy gminy, wyniki badań z mieszkańcami oraz wyniki analizy SWOT. Każdy z wymienionych celów w sposób logiczny nawiązuje do przyjętej wizji i misji. Ponadto cele strategiczne odnoszą się do potencjałów rozwojowych gminy oraz do wyzwań rozwojowych, przed którymi stanie gmina w nadchodzących latach.

Cele strategiczne zostały wyznaczone przy zachowaniu pełnej komplementarności i spójności ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030, Innowacyjne Mazowsze oraz Strategią Rozwoju Obszaru Metropolitalnego Warszawy i dokumentami strategicznym na poziomie

regionalnym, które stanowiły podstawę do skonstruowania polityki rozwojowej Powiatu Wyszowskiego do 2025 roku.

Realizacja programów gospodarczych prowadzić będzie do osiągnięcia celów. Propozycje zadań wynikają bezpośrednio z analizy, jak również konsultacji z mieszkańcami.

3.2. Strategiczne programy gospodarcze

Innowacje, zdrowie, zielona energia, środowisko i transport – to główne obszary, wokół których w najbliższych latach będą skupiać się działania inwestycyjne samorządu Gminy Rzaśnik.

Cele strategiczne Gminy Rzaśnik odwzorowują obszary rozwojowe w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska i rozwój turystyki. Z kolei cele osiągnięte w ramach sfery społecznej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną.

Cele strategiczne zostały uszczegółowione poprzez cele operacyjne, które wsparto działaniami służącymi osiągnięciu założeń wskazanych na poziomie strategicznym.

Cel strategiczny nr 1

Rozwój gospodarczy Gminy Rzaśnik oparty na zasadach zrównoważonego rozwoju , turystów, przedsiębiorców przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego

Cele operacyjne

1. Poprawa stanu technicznego regionalnej infrastruktury drogowej.
2. Wspieranie działań mających na celu budowę, przebudowę i modernizację dróg powiatowych mających istotne znaczenie dla dostępności gminy z zewnątrz.
3. Promowanie transportu niskoemisyjnego.
4. Rozwój obszarów wiejskich, rolnictwa i branż pośrednich.
5. Rozwój i promocja lokalnej przedsiębiorczości, handlu i usług
6. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców
7. Wspieranie przedsiębiorców w tworzeniu miejsc pracy.
8. Wspieranie rolników i przedsiębiorców rolnych w budowaniu konkurencyjności lokalnego rolnictwa.
9. Wspieranie instytucji i organizacji w działaniach aktywizujących bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych.
10. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
11. Obniżenie emisyjności gospodarki
12. Podniesienie efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz prywatnych budynków mieszkalnych.
13. Rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury komunalnej dotyczy: kanalizacji, wodociągu, sieci gazowej, gospodarki odpadami), w szczególności na terenach wiejskich, gdzie widoczne są największe dysproporcje w dostępie do infrastruktury sanitarnej.
14. Wspieranie budowy i sprawnego funkcjonowania systemu melioracji.
15. Zwiększenie dostępności do obiektów użyteczności publicznej poprzez systematycznie usuwanie barier architektonicznych
16. Poprawa jakości i zwiększenie bazy infrastrukturalnej obiektów oświatowych, sportowych, społecznych oraz kulturowych i turystycznych
17. Rozwój i dostosowanie bazy społecznej i zdrowotnej do zmieniających się trendów demograficznych
18. Zmniejszenie emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych na terenie Gminy Rzaśnik w celu poprawy jakości powietrza atmosferycznego.
19. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz środowiska glebowo-wodnego na terenie gminy.
20. Zwiększenie wykorzystania technologii odnawialnych źródeł energii na terenie gminy
21. Efektywne usuwanie „niskiej emisji – lokalnych kotłowni węglowych” oraz dachowych pokryć azbestowych
22. Zwiększenie gminnej, ogólnodostępnej bazy sportowo- rekreacyjnej przeznaczonej dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych: place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska itp..
23. Poprawa atrakcyjności obszaru poprzez oznakowanie oraz rozbudowę systemu ścieżek i dróg rowerowych
24. Zwiększenie dostępności do sieci światłowodowej oraz szerokopasmowego internetu
25. Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia
26. Kształtowanie efektywnego systemu zagospodarowania zasobami wodnymi na terenie gminy
27. Zwiększenie efektywności systemu melioracji oraz retencji
28. Efektywna gospodarka przestrzenna.
29. Efektywne zagospodarowanie i rewitalizacja przestrzeni publicznej w celu ożywienia społeczno-gospodarczego Gminy

Proponowane kierunki działań:

1. Pro – inwestycyjna polityka Gminy
2. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych
3. Polityka promocyjna Gminy
4. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
5. Polityka przestrzenna sprzyjająca lokalizacji działalności gospodarczej
6. Rozwój bazy noclegowej
7. Pozyskanie funduszy pomocowych
8. Rozwój sieci instytucji obsługi rolnictwa
9. Rozwój agroturystyki
10. Rozwój gospodarstw ekologicznych
11. Gazyfikacja Gminy
12. Poszerzenie kalendarza imprez kulturalnych i sportowych
13. Przebudowa przeprawy mostowej przez rzekę Narew, łącząca m. Nowe Łachy, gmina Rzewnie, powiat makowski z m. Nowy Lubiel,
14. Przebudowa drogi gminnej Grodziczno – Porządzie o długości 10 km łącząca drogę powiatową nr 2648W z drogą powiatową nr 4407W/4408W
15. Przebudowa drogi gminnej w miejscowościach Rogóżno-Wólka Wojciechówek – Nowy Lubiel odcinek o długości 1900 mb
16. Modernizacja drogi gminnej relacji Rzaśnik – Janowo o długości 5 km

Cel strategiczny nr 2

Podnoszenie jakości życia mieszkańców

Cele operacyjne

1. Wspieranie działań mających na celu poprawę warunków zamieszkania, w tym z dbałością o estetykę zabudowy mieszkaniowej.
2. Zapewnienie powszechnego dostępu do systemu infrastruktury technicznej, wykorzystujących technologie adekwatne do warunków osadniczych i przyrodniczych.
3. Ochrona zasobów środowiskowych i adaptacja do zmian klimatu.
4. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz mobilności mieszkańców.
5. Zwiększenie dostępności do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej.
6. Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych.
7. Skuteczna i efektywna polityka oświatowa, odpowiadająca na wyzwania XXI wieku.
8. Rozwój ogólnodostępnej bazy sportowej dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
9. Efektywnie zagospodarowanie obszarów wokół placówek oświatowych na gminy Rzaśnik wraz z wyposażeniem w małą infrastrukturę, utworzeniem przyszkolnych miejsc rekreacyjno-sportowych, budowy nowoczesnych obiektów i likwidacji zbędnych elementów infrastruktury.
10. Ochrona i kształtowanie krajobrazu oraz funkcjonalne zarządzanie przestrzenią.
11. Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym

Proponowane kierunki działań:

1. Rozbudowa, budowa i modernizacja obiektów oświatowych i sportowych.
2. Doposażenie placówek oświatowych i sportowych w niezbędne i nowoczesne zasoby dydaktyczne.
3. Wdrażanie programów zajęć pozalekcyjnych i dodatkowych w celu wyrównywania różnic edukacyjnych oraz rozwoju kluczowych kompetencji i umiejętności wśród dzieci i młodzieży.
4. Organizacja przedsięwzięć, imprez o charakterze sportowym i edukacyjnym.
5. Działania promocyjne zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia oraz podnoszenia świadomości ekologicznej wśród dzieci, młodzieży i mieszkańców.
6. Modernizacja dróg gminnych.
7. Rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
8. Rozwój i modernizacja infrastruktury gazowej i elektroenergetycznej
9. Rozwój i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej, w tym szerokopasmowego internetu.
10. Rozwój i modernizacja infrastruktury wytwarzania i dystrybucji nośników energii, w tym szczególnie wytwarzanej ze źródeł odnawialnych.
11. Rozwój i modernizacja infrastruktury selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów.
12. Budowa oczyszczalni ścieków w Rzaśniku.
13. Rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Lubiel Stary.
14. Rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Ochudno.
15. Budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach wiejskich.
16. Pełne zwodociągowanie Gminy.

17. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Rzaśnik.
18. Rozwój odnawialnych źródeł energii.
19. Wymiana pieców.
20. Modernizacja sieci energetycznych.
21. Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej.
22. Melioracja pól.
23. Zbudowanie atrakcyjnej i skonsolidowanej oferty turystycznej Gminy Rzaśnik.
24. Budowa ścieżek rowerowych i pieszych.
25. Kulturowanie i promocja lokalnych tradycji kulinarnych.
26. Budowa kortu tenisowego w Rzaśniku.
27. Budowa i modernizacja boisk szkolnych.
28. Remont budynków świetlic wiejskich.
29. Wymiana oświetlenia ulicznego na terenie gminy.
30. Zagospodarowanie/modernizacja terenów wokół placówek oświatowych.
31. Aktywizacja osób starszych.
32. Zainstalowanie monitoringu wizyjnego w newralgicznych miejscach na terenie gminy
33. Tworzenie warunków do rozwoju usług terapeutyczno-rehabilitacyjnych oraz specjalistycznego poradnictwa społecznego.
34. Wdrażanie projektów z zakresu rozwoju umiejętności i kompetencji oraz aktywizacji osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie.
35. Realizacja programów aktywizacji społeczno-zawodowej skierowanych do grup defaworyzowanych.
36. Wdrażanie programów, przedsięwzięć, spotkań, szkoleń aktywizujących mieszkańców, osoby wykluczone społecznie, seniorów, niepełnosprawnych itp.

Cel strategiczny nr 3

**Turystyka i zróżnicowana oferta spędzania czasu wolnego
poprawiająca atrakcyjność Gminy Rzaśnik do życia
i zamieszkania**

Cele operacyjne

1. Efektywne wykorzystanie potencjału przyrodniczego do rozwoju atrakcyjności turystycznej Gminy Rzaśnik.

2. Zwiększenie oferty kulturalnej i rozrywkowej skierowanej do różnych grup mieszkańców
Zwiększenie oferty Biblioteki Publicznej w Rzaśniku.
3. Poprawa przestrzeni i wizerunku Gminy poprzez rewitalizację, zagospodarowanie i odnowienie zaniedbanej przestrzeni publicznej, w tym przyrodniczo – kulturalnej.
4. Ochrona dziedzictwa historycznego oraz Wzmocnienie roli kultury w procesach rozwoju społecznego i gospodarczego gminy i jej mieszkańców.
5. Rozwój infrastruktury oraz kreowanie spójnej oferty w zakresie sportu, rekreacji i wypoczynku, wzmacniających atrakcyjność osadniczą i turystyczną gminy./
6. Rozwój infrastruktury oraz kreowanie spójnej oferty w zakresie sportu, rekreacji i wypoczynku, wzmacniających atrakcyjność osadniczą i turystyczną gminy
7. Poprawa stanu technicznego oraz odnowienie wartości historycznej zabytkowych obiektów, pomników przyrody, lokalnych miejsc pamięci itp.
8. Wzrost inwestycji w infrastrukturę rekreacyjną oraz obiekty dziedzictwa kulturowego.
9. Efektywna i skuteczna promocja potencjału przyrodniczo-kulturalnego Gminy do kreowania marki, budowania większej rozpoznawalności w regionie i rozwoju gospodarczego obszaru.
10. Rozwój współpracy międzygminnej w zakresie rozwoju kultury i turystyki.
11. Aktywna promocja turystyczna i kulturalna regionu.
12. Rozwój systemu ścieżek rowerowych.
13. Efektywne wykorzystanie zasobów wodnych Gminy, w tym głównie rzeki Narew, do rozwoju działalności o profilu turystycznym.
14. Systematyczny rozwój agroturystyki.
15. Poprawa promocji i wykorzystania walorów przyrodniczych wynikających z obecności obszarów Natura 2000.
16. Promocja i rozwój regionalnych i lokalnych produktów.

Proponowane kierunki działań:

1. Promocja Gminy Rzaśnik foldery, wyjazdy studyjne itp.
2. Opieka, konserwacja i utrzymanie pomników przyrody i zabytków
3. Rewitalizacja, zagospodarowanie i odnowienie zaniedbanej przestrzeni publicznej, w tym przyrodniczo – kulturalnej.
4. Działania inwestycyjne z zakresu poprawy stanu technicznego infrastruktury kulturalno – turystycznej Gminy.
5. Rozbudowa, budowa, oznakowanie oraz integracja systemu ścieżek rowerowych w Gminie.
6. Działania inwestycyjne związane z renowacją zabytkowych obiektów, pomników przyrody, lokalnych miejsc pamięci itp.
7. Partnerskie programy współpracy w obszarze kultury i turystyki.
8. Doinwestowanie i efektywne zagospodarowanie turystycznej przestrzeni publicznej, w tym rozbudowa bazy turystycznej, agroturystycznej, rekreacyjnej, noclegowej oraz gastronomicznej itp.;

9. Działania promocyjno-informacyjne z zakresu kultury, turystyki, przyrody, upowszechniania lokalnych produktów, rozwoju agroturystyki, ekologii, promocji obszarów Natura 2000 itp.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z innymi dokumentami strategicznymi

4.1. Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Miasta Pruszkowa, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia jako dokument kompleksowy uwzględniać powinien również inne strategiczne opracowania. W zaprezentowanej w niniejszym rozdziale tabeli przedstawione zostały ramowe dokumenty na poziomie Unii Europejskiej, polityki krajowej i lokalnej, których zapisy w istotny sposób wyznaczają kierunki działań programowych kształtujących wzrost społeczno-gospodarczy każdej Gminy.

Ramowe zasady dotyczące priorytetów polityki społeczno-gospodarczej zdefiniowane zostały na poziomie dokumentu unijnego – Europa 2020. Jednocześnie ustalenia w nim zawarte przekładają się obecnie na politykę krajową za pośrednictwem trzech kluczowych dokumentów: Strategii Rozwoju Kraju 2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego i Strategii Spójności 2014-2020 uzupełnione określonymi programami przedmiotowymi.

Jednocześnie **Strategia rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030** ma być dokumentem odpowiadającym na realne potrzeby społeczności lokalnej, w związku z tym musi wpisywać się w założenia polityk krajowych oraz wojewódzkich. Stąd potrzeba analizy celów strategicznych wyznaczonych dla całego województwa, gdzie strategia/program rozwoju jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkowującym politykę samorządu terytorialnego.

Analiza niżej wymienionych dokumentów pozwoliła na stworzenie Strategii, która będzie użytecznym i skutecznym instrumentem realizacji polityki powiatowej w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Tabela – Zgodność Strategii rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 z dokumentami strategicznymi.

Nazwa dokumentu	Obszar interwencji	Priorytety/cele strategiczne zgodne ze Strategią rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030
-----------------	--------------------	--

„Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”	Unia Europejska	Priorytety Strategii: WZROST INTELIGENTNY (ang. smart growth) – czyli rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach. WZROST ZRÓWNOWAŻONY (ang. sustainable growth) – czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej. WZROST SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU (ang. inclusive growth) – czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną Priorytety te mają zostać zrealizowane poprzez osiągnięcie do 2020 roku pięciu celów: CEL 1: OSIĄGNIĘCIE WSKAŹNIKA ZATRUDNIENIA NA POZIOMIE 75%, wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lat, w tym poprzez zwiększenie zatrudnienia młodzieży, osób starszych i pracowników nisko wykwalifikowanych oraz skuteczniejszą integrację legalnych imigrantów. CEL 2: POPRAWA WARUNKÓW PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI BADAWCZO-ROZWOJOWEJ, w szczególności z myślą o tym, aby łączny poziom inwestycji publicznych i prywatnych w tym sektorze osiągnął 3% PKB; ponadto Komisja Europejska opracuje wskaźnik odzwierciedlający efektywność działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej. CEL 3: ZMNIEJSZENIE EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH o 20%, w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%. Unia Europejska zdecydowana jest podjąć decyzję o osiągnięciu do 2020 r. 30-procentowej redukcji emisji w porównaniu z poziomami z 1990 r., o ile inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą wkład na miarę swoich zobowiązań i możliwości. CEL 4: PODNIESIENIE POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne. CEL 5: WSPIERANIE WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli. <i>Strategia rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 wpisuje się w priorytety i cele Strategii Europa 2020, ponieważ w swoich głównych zamierzeniach skupia się na zrównoważonym rozwoju obszaru poprzez działania w sektory takie jak: zdrowie, opieka społeczna, edukacja, rynek pracy, infrastruktura i środowisko, itp.</i>
--	------------------------	--

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZAŚNIK NA LATA 2021-2030

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej <i>4 sierpnia 2015 r. Kierownictwo Ministerstwa Gospodarki przyjęło projekt NPRGN.</i>	Polska	Celem głównym NPRGN jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Celami szczegółowymi NPRGN są: ▪ niskoemisyjne wytwarzanie energii; ▪ poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami; ▪ rozwój zrównoważonej produkcji - obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo; ▪ transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności; ▪ promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji. NPRGN obejmuje działania mające na celu zwiększenie efektywności gospodarki oraz zmniejszenie poziomu jej emisyjności we wszystkich etapach cyklu życia tj. od etapu wydobywania surowców poprzez wytwarzanie produktów, transport i dystrybucję aż po użytkowanie produktów i zarządzanie odpadami. <i>Strategia przyczynia się do osiągnięcia celów NPRGN.</i>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 <i>przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 17 września 2019 r.</i>	Polska	SRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE. KSSR 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. ▪ W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście przełoży się na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju. ▪ Jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej). ▪ Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa. ▪ W dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZAŚNIK NA LATA 2021-2030

		angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi. Ponadto KSRR 2030 prezentuje: ▪ jak dostosować się do zmian, które dzieją się wokół nas, by Polska była świadomym, odnoszącym korzyści uczestnikiem procesu globalizacji; ▪ jak wykorzystać atuty regionu – w tym zasoby ludzkie i naturalne, zalety lokalizacyjne i instytucjonalne - do jego rozwoju ▪ mechanizmy współpracy pomiędzy: rządem, samorządem regionalnym, lokalnym, które umożliwiają ukierunkowanie krajowych i regionalnych strumieni finansowych na realizację powstających oddolnie wizji i planów rozwoju. Koncepcje zawarte w Strategii rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 są zbieżne z wyzwaniem określonym w KSRR 2030.
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.	Polska	Celem głównym przedstawionych w niniejszym dokumencie działań jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierównomierności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów. Osiąganie strategicznego celu kluczowego będzie możliwe dzięki podjęciu działań w trzech obszarach zadaniowych: ▪ konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), ▪ równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji), ▪ efektywności i sprawności państwa Strategia rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 koreluje w wizji i misji z cytowaną Strategią. Określone w Strategii/Programie Rozwoju cele strategiczne i operacyjne stanowią uszczegółowienie planowanych do realizacji kierunków zmian.
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Polska	KPKZ 2030 wyznacza 6 celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju: 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności. 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZAŚNIK NA LATA 2021-2030

		4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa. 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego. Koncepcje zawarte w Strategii rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 zawierają założenia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku „Innowacyjne Mazowsze” Warszawa, 2013²	województwo mazowieckie	W Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku za priorytetowy cel strategiczny przyjęto: <i>Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym.</i> Oprócz celu priorytetowego w dokumencie przyjęto trzy cele strategiczne: 1) Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii, 2) Poprawę dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego, 3) Poprawę jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki. Uzupełnieniem powyższych celów strategicznych są dwa ramowe cele strategiczne: I. Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska oraz II. Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia. W horyzoncie Strategii do 2030 roku wizja i cel główny dokumentu brzmi następująco: WIZJA MAZOWSZE TO REGION SPÓJNY TERYTORIALNIE, KONKURENCYJNY, INNOWACYJNY Z WYSOKIM WZROSTEM GOSPODARCZYM I BARDZO DOBRYMI WARUNKAMI ŻYCIA JEGO MIESZKANCÓW CEL GŁÓWNY ZMNIEJSZENIE DYSPROPORCJI ROZWOJU W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM, WZROST ZNACZENIA OBSZARU METROPOLITALNEGO WARSZAWY W EUROPIE Strategia jest spójna z wizją rozwoju województwa mazowieckiego. Cele projektu wprost wpisują się w politykę rozwojową i obszary interwencji Strategii rozwoju województwa mazowieckiego.

² W dniu 24 sierpnia 2021 roku Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął uchwałę nr 1324/250/2021 w sprawie przyjęcia projektu *Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+* stanowiącej aktualizację *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i skierował dokument do konsultacji społecznych.

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZAŚNIK NA LATA 2021-2030

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, aktualizacja, projekt Warszawa, Czerwiec, 2011 r.	województwo mazowieckie	Odpowiednio dla przyjętego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz uwzględniając cele rozwoju wyrażone w strategii województwa, polityka przestrzenna została rozpisana na dziewięć polityk adresowanych do wybranych obszarów tematycznych i terytoriów. Są to: • Polityka poprawy struktury przestrzennej i funkcjonalnej województwa; • Polityka rozwoju przemysłu i wzrostu konkurencyjności wybranych ośrodków osadniczych; • Polityka poprawy dostępności i efektywności transportowej województwa; • Polityka rozwoju systemów infrastruktury technicznej; • Polityka poprawy odporności na zagrożenia naturalne i wspierania wzrostu bezpieczeństwa publicznego; • Polityka rozwoju i modernizacji obszarów wiejskich; • Polityka kształtowania i ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz poprawy standardów środowiska; • Zintegrowana polityka opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej; • Polityka wzrostu atrakcyjności turystycznej województwa. Wymiar, charakter i zakres tych celów wyznacza kierunki do kształtowania polityki przestrzennej przez gminy i powiaty z terenu województwa. Cele oraz planowane do realizacji zadania zawarte w Strategii Gminy Rzaśnik są zgodne z polityką przestrzenną województwa mazowieckiego.
Polska 2030, Długookresowa strategia rozwoju kraju, Trzecia fala nowoczesności, Warszawa, Styczeń, 2013 r.	Polska	Przedkładany do dofinansowania Projekt wykazuje zbieżność z następującymi zapisami dokumentu: ▪ Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Kierunek interwencji Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach. Kierunek interwencji Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie - miasta
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020	województwo mazowieckie	Projekt przedkładany do dofinansowania wpisuje się w następujące zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Zasadniczym celem projektu jest zmniejszenie zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Rzaśnik oraz ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, pyłów i innych spalin szkodliwych dla środowiska na terenie gminy, których źródłem pośrednim lub bezpośrednim są te obiekty. Oś Priorytetowa IV <i>Przejsie na gospodarkę niskoemisyjną.</i> <u>Cel tematyczny 9: Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.</u>

		<u>Priorytet Inwestycyjny: 4e:</u> Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych, mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. <u>Cel szczegółowy:</u> Lepsza jakość powietrza. Termomodernizacja przyczyniająca się do obniżenia poziomu emisji CO₂. <u>Priorytet Inwestycyjny: 4c:</u> Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym <u>Cel szczegółowy IV2:</u> Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym Wszystkie działania podejmowane w ramach realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia mają przede wszystkim na celu poprawę efektywności energetycznej i jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji szkodliwych substancji . Oś Priorytetowa VI <i>Jakość życia.</i> <u>Cel tematyczny 7:</u> Wspieranie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. <u>Priorytet Inwestycyjny 9a</u> Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego zmniejszenia nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych.
Strategia/Program Rozwoju Powiatu Wyszowskiego do 2025 roku <i>(przyjęta Uchwałą Rady Powiatu w Wyszowie Nr XVII/112/2015 z dn. 30.12.2015 r.)</i>	Powiat Wyszowski	Projekt jest zgodny z misją i wizją rozwoju Powiatu Wyszowskiego sformułowaną w Strategii, a co za tym idzie w bezpośredni sposób odpowiada na cele strategiczne i kierunki działań przedstawione w Strategii. Cele Strategii/Programu Powiatu Wyszowskiego do 2025 roku brzmią następująco: CEL STRATEGICZNY 1 wpisujący się w obszar: <i>Przestrzeń i transport oraz środowisko i energetykę</i> <i>Kształtowanie gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa bazy infrastrukturalnej obiektów publicznych, stanu infrastruktury komunalnej i drogowej w celu zwiększenia dostępności i spójności terytorialnej regionu, bezpieczeństwa mieszkańców, turystów, przedsiębiorców przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego.</i> CEL STRATEGICZNY 2 wpisujący się w obszar: <i>Społeczeństwo</i> <i>Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej i społecznej oraz jakości świadczonych usług poprzez poprawę bazy infrastrukturalnej, rozwój promocji i profilaktyki zdrowotnej oraz programy kompleksowej aktywizacji dzieci, młodzieży, osób dorosłych, seniorów, niepełnosprawnych oraz wykluczonych społecznie itp.</i>

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZAŚNIK NA LATA 2021-2030

		<i>CEL STRATEGICZNY 3 wpisujący się w obszar: Gospodarka</i> <i>Wzrost konkurencyjności regionu poprzez zintegrowane działania związane z rozwojem i efektywnym wykorzystaniem potencjału obszaru do rozwoju przedsiębiorczości, rolnictwa, budowania wykwalifikowanych zasobów pracy oraz dywersyfikacji lokalnych działalności gospodarczych oraz wdrażaniu innowacyjnych technologii.</i> <i>CEL STRATEGICZNY 4 wpisujący się w obszar: Kultura i turystyka</i> <i>Efektywne wykorzystanie obszaru do rozwoju kultury, turystyki i rekreacji oraz promowanie dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego regionu jako podstawy do budowania atrakcyjnego wizerunku Powiatu i poprawy jakości życia mieszkańców.</i> <i>CEL STRATEGICZNY 5 wpisujący się w obszar: Społeczeństwo</i> <i>Zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju edukacji i sportu oraz kluczowych kompetencji i umiejętności społeczeństwa w celu budowania nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy i doświadczeniu.</i> Cele Strategii rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 wpisują się w założenia określone w Strategii/Programie Rozwoju Powiatu Wyszowskiego do 2025 roku.
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku <i>(przyjęty Uchwałą Nr XXXII/206/2016 Rady Powiatu w Wyszowie z dnia 28 grudnia 2016 r.)</i>	Powiat Wyszowski	Nadrzędnym celem polityki ekologicznej powiatu wyszkowskiego jest: Ochrona środowiska przyrodniczego, poprawa jakości środowiska oraz poprawa standardu życia i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu wyszkowskiego. Uwzględniając aktualne uwarunkowania środowiskowe oraz społeczno-gospodarcze powiatu określono następujące priorytety Programu: 1) ograniczenie emisji substancji i energii do środowiska, 2) racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska, 3) ochrona przyrody, 4) poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego powiatu, 5) podnoszenie świadomości ekologicznej lokalnego społeczeństwa Cele oraz planowane do realizacji zadania zawarte w Strategii gminy Rzaśnik są zgodne z polityką powiatu wyszkowskiego w zakresie ochrony środowiska i wprost wpisują się w priorytety uchwalone w Programie Ochrony Środowiska.
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzaśnik na lata 2017 - 2020 z perspektywą na lata 2021-2024 <i>(przyjęty Uchwałą Nr XXXIV.162.2017</i>	Gmina Rzaśnik	Naczelną zasadą przyjętą w Programie ochrony środowiska dla gminy Rzaśnik jest zasada zrównoważonego rozwoju w celu umożliwienia lepszego zagospodarowania istniejącego potencjału gminy. CEL STRATEGICZNY: Rzaśnik – nowoczesną gminą równoważącą potrzeby społeczne, gospodarcze i przyrodnicze CELE OPERACYJNE (BEZPOŚREDNIE): 1) Rozbudowa infrastruktury technicznej. 2) Ochrona środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem.

<i>Rady Gminy Rzaśnik z dnia 14.02.2017 r.)</i>	3) <i>Ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.</i> 4) <i>Powszechna edukacja ekologiczna.</i> Cele oraz planowane do realizacji zadania zawarte w Strategii rozwoju gminy Rzaśnik są zgodne z polityką gminy w zakresie ochrony środowiska i wprost wpisują się w priorytety uchwalone w Programie Ochrony Środowiska.
---	--

4.2. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Przygotowując część strategiczną Strategii Rozwoju Uhruska założono, że zaplanowane cele działań na terenie samorządu muszą być zgodne z dokumentami planistycznymi wyższego rzędu, tj. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Przyjęto również, że Strategia powinna również wynikać ze stwierdzonych w diagnozie braków i potrzeb, które zbiorczo zostały przedstawione w ramach analizy SWOT.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Rzaśnik, są również spójne z dokumentem strategicznym wyższego rzędu o randze wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku stanowi podstawowy i nadrzędny dokument strategiczny regionu, przesądzający o kierunkach prowadzonej przez samorząd województwa polityki województwa, a także przenoszący na poziom regionalny ustalenia dokumentów krajowych i unijnych i ustanawiający ramy do tworzenia bardziej szczegółowych dokumentów na poziomie regionu.

W Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku za priorytetowy cel strategiczny przyjęto: Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym. Oprócz celu priorytetowego w dokumencie przyjęto trzy cele strategiczne: Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii, Poprawę dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego, Poprawę jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki. Uzupełnieniem powyższych celów strategicznych są dwa ramowe cele strategiczne: Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZAŚNIK NA LATA 2021-2030

przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska oraz Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

W przyjętej w 2013 r. Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze wyznaczono dwa typy obszarów strategicznej interwencji (OSI): problemowe oraz bieguny wzrostu. Biegunem wzrostu w regionie jest Obszar Metropolitalny Warszawy, natomiast do OSI problemowych należą obszary: ostrołęcko-siedlecki, płocko-ciechanowski i radomski. Charakteryzują się one najniższym poziomem dostępu mieszkańców do dóbr i usług, w związku z czym wymagają interwencji z poziomu regionalnego lub krajowego.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 z kierunkami działań wskazanych w Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku.

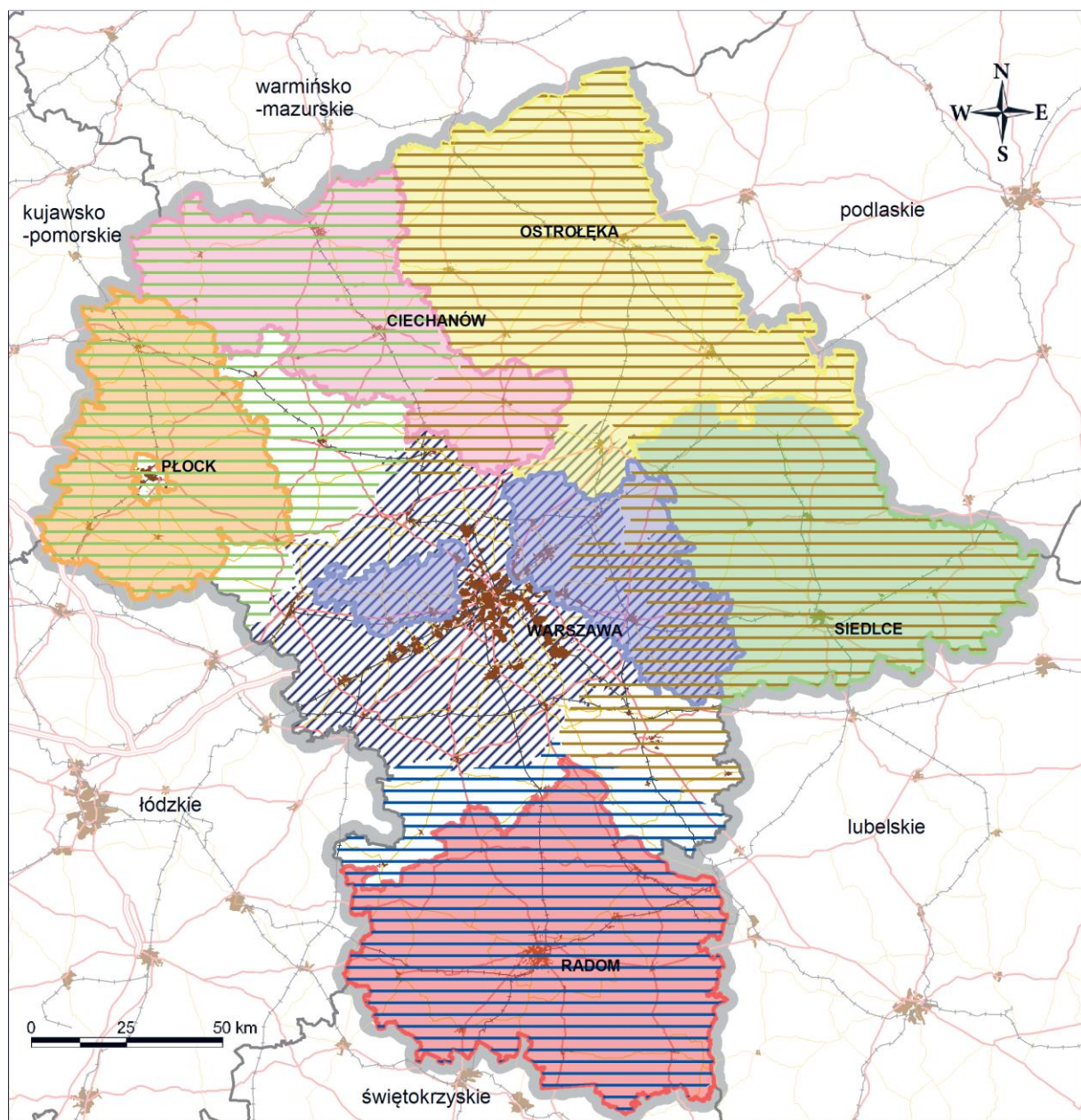
Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku	Strategia rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-203
Priorytetowy cel strategiczny: Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym: ▪ Tworzenie warunków do generowania i absorpcji innowacji ▪ Rozwój produkcji: tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i przedsiębiorców ▪ Umiędzynarodowienie gospodarcze ▪ Tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych – głównie w przemyśle rolno-spożywczym ▪ Wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych	1.1. 1.4. 1.5. 1.8 1.13 2.1. 2.2. 3.8.
Cel strategiczny 1: Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii: ▪ Wykorzystanie i wzmocnianie specjalizacji regionalnych ▪ Wspieranie rozwoju nowych technologii, w szczególności biotechnologii i biomedycyny, nanotechnologii, fotoniki i optoelektroniki, technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i kosmicznych ▪ Warszawa jako ośrodek stołeczny – rozwój i uzupełnianie funkcji metropolitalnych ▪ Restrukturyzacja miast w celu wzmocnienia ich funkcji społeczno-gospodarczych ▪ Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług	1.28. 1.29. 1.24. 1.25
Cel strategiczny 2: Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego: ▪ Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu ▪ Zapobieganie nadmiernej suburbanizacji i kreowanie ładu przestrzennego ▪ Rozwój form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców ▪ Udrożnienie systemu tranzytowego	1.1. 1.2. 2.4. 3.12
Cel strategiczny 3: Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki: ▪ Aktywizacja rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej ▪ Wzrost wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej ▪ Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna	1.5. 1.6. 1.7. 1.8. 1.9. 2.6. 3.1.

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZAŚNIK NA LATA 2021-2030

▪ Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego	3.14
Ramowy cel strategiczny 1: Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska: ▪ Wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji ▪ Produkcja energii ze źródeł odnawialnych ▪ Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska ▪ Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie ▪ Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej ▪ Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym ▪ Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń	1.3., 1.12., 1.13., 1.18., 1.19., 1.20., 2.3., 1.8. 1.9., 1.10. , 2.5., 3.9., 3.15
Ramowy cel strategiczny 2: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia: ▪ Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu ▪ Kreowanie miast jako centrów aktywności kulturalnej ▪ Wspieranie rozwoju sektora kreatywnego ▪ Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej ▪ Upowszechnianie kultury i twórczości	3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.16.

Źródło: opracowanie własne

Mapa – Obszary problemowe w województwie mazowieckim

WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

*Obszary problemowe
-funkcjonalne o najniższym
poziomie rozwoju
społeczno-gospodarczego
i o najniższym dostępie
do dóbr i usług*

Obszary o najniższym poziomie rozwoju
społeczno-gospodarczego i o najniższym
dostępie do dóbr i usług

Obszary strategicznej interwencji
wyznaczone w Strategii rozwoju
województwa mazowieckiego
do roku 2030

4. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

4.1. Metody zarządzania i monitorowania strategii rozwoju gminy Rzaśnik

Strategia jest dokumentem planowania długookresowego, który stanowi podstawę do precyzowania rozwojowych przedsięwzięć społecznych i gospodarczych, ewentualna aktualizacja Strategii jeden raz w okresie kadencji władz samorządowych winna zapewnić jej wystarczające dostosowanie do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Zaprezentowane opracowanie zawiera zbiór celów strategicznych Gminy. Określenie „cel” określa zarówno pojedyncze działanie, wiele działań bądź wręcz odwołuje się do spójnego opracowania. W skali krótko i średniookresowej aktualizacje planów rozwojowych Gminy zapewnia przygotowanie i roczny przegląd budżetów i Wieloletnich Prognoz Finansowych. Monitoring i ewaluacja oprócz dokonania oceny stopnia realizacji działań zapisanych w Strategii polega na wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy Gminy. Cele opisane w Strategii winny stać się podstawą projektów realizowanych przez samorząd. Realizacja wybranych zadań odbywać się będzie poprzez uchwalanie i realizację kolejnych budżetów.

Władze Gminy realizując Strategię powinny podejmować decyzje określające: rodzaj zadań i ich hierarchię, zakres finansowania, okres i kolejność realizacji zadań. Zarządzanie finansowe polega na wdrażaniu przyjętych przez Radę Gminy kolejnych budżetów i WPF-ów, analizujących aktualne możliwości inwestycyjne. Aktualne dokumenty (budżet i WPF) są dostępne każdorazowo na stronie BIP Gminy Rzaśnik.

Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania Strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych projektów. Poszczególne cele opisane w Strategii posiadają określone mierniki oceny będące podstawą do budowania szczegółowych zasad oceny postępu prac nad programami. Sposób prezentacji osiągnięć z realizacji Strategii to decyzja władz Gminy. Monitorowanie i ocena zarówno Strategii polegać winno na porównaniu osiągniętego stanu do założeń opisanych w odpowiednich programach na podstawie analizy sprawozdań rzeczowych i finansowych jednostek organizacyjnych gminy.

Urząd Gminy Rzaśnik jako instytucja wdrażająca Strategię Rozwoju jest odpowiedzialny za:

- zbieranie i udostępnianie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji Strategii,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

W przyjętej hierarchii dokumentów programowych podstawowe informacje pokazujące realizację Strategii zawierają w sobie sprawozdania z wykonania budżetu Gminy. Strategia rozwoju gminy Rzaśnik została opracowana przy założeniu, że jej sporządzenie przyczyni się do planowego zarządzania wymagającego okresowych weryfikacji luki pomiędzy stanem faktycznym i stanem pożądanym w Gminie.

W celu poprawnego i efektywnego monitorowania Strategii zdefiniowany został system monitorowania i ewaluacji Strategii, który opierać się będzie na następujących elementach:

- ✓ **monitoring** – właściwy gwarantuje powodzenie realizacji zamierzonych celów. Podczas realizacji Strategii będziemy obserwować skutki podejmowanych działań, a wnioski z tego płynące będziemy przedstawiać raz w roku w formie raportu z realizacji strategii, czyniąc go elementarną częścią ustawowego Raportu o stanie gminy. Monitoring będziemy prowadzić z wykorzystaniem wskaźników ujętych w Strategii, wskaźników ujętych w opracowanych na jej potrzeby programach, planach, koncepcjach, a także analiz porównawczych z innymi jst. powiatem, województwem czy też analiz trendów rozwojowych występujących w kraju, świecie.
- ✓ **ewaluacja** – obok ww. obserwacji ciągłej istotna będzie obserwacja okresowa (ewaluacja) dająca wnioski w połowie czasu realizacji Strategii (rok 2025) oraz na koniec założonego horyzontu czasowego (rok 2030). Ewaluację będziemy opierać na ww. raportach z realizacji strategii oraz na badaniu opinii i oczekiwań różnych interesariuszy (mieszkańców, inwestorów, organizacji, itp.).

Poniżej zaprezentowano katalog mierników służących pomiarowi postępu w realizacji celów wyznaczonych w Strategii. Przy wybieraniu mierników kierowano się przede wszystkim dostępnością danych umożliwiającą porównanie wyników gminy Rzaśnik w poszczególnych latach, a w przypadku źródeł ogólnodostępnych jak, np. GUS porównanie z innymi JST.

Poniższy katalog nie jest katalogiem zamkniętym, wskazaliśmy jedynie najważniejsze na obecny czas mierniki obrazujące rzeczywiste efekty podjętych działań, niemniej zakładamy, iż będzie on uzupełniany w miarę zmieniających się uwarunkowań, w tym technicznych o kolejne, bardziej szczegółowe określone również, jak już wspomniano w opracowanych na potrzeby realizacji Strategii dokumentach – programach, projektach, itp. Wskaźniki obrazują jednocześnie oczekiwane rezultaty planowanych działań.

Tabela – Wskaźniki realizacji celów Strategii

Rozwój gospodarczy Gminy Rzaśnik oparty na zasadach zrównoważonego rozwoju		
Długość wybudowanej i modernizowanej infrastruktury drogowej w skali roku	km	Urząd Gminy
Liczba zapytań inwestorów w sprawie oferty inwestycyjnej gminy	szt.	Urząd Gminy
Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy	szt.	Urząd Gminy/GUS
Liczba osób pozostających bez pracy z terenu gminy	os.	PUP w Wyszkowie
Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach pozaszkolnych	os.	Urząd Gminy
Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów służących podnoszeniu poziomu edukacji	szt.	Urząd Gminy
Liczba uczniów korzystających z nowatorskich metod nauczania	os.	szkoły
Liczba mieszkańców biorących udział w kształceniu przez całe życie	os.	Urząd Gminy
Liczba lekarzy specjalistów świadczących porady na terenie gminy	os.	Urząd Gminy
Liczba lekarzy psychiatrów i psychologów świadczących porady na terenie gminy	os.	Urząd Gminy
Udział w wyborach samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich	%	PKW
Liczba oddolnych inicjatyw społecznych	szt.	Urząd Gminy
Liczba wspartych instytucji, organizacji społecznych działających w zakresie podnoszenia poziomu aktywności społecznych	szt.	Urząd Gminy
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	%	GUS
Liczba wspartych lokalnych artystów i twórców	os.	Urząd Gminy
Podnoszenie jakości życia mieszkańców		
Liczba działań związanych z ochroną powietrza	szt.	Urząd Gminy
Odsetek mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej		Urząd Gminy/ Zakład Gospodarki Komunalnej w Rzaśniku
Odsetek mieszkańców posiadających dostęp do sieci wodociągowej		Urząd Gminy/ Zakład Gospodarki Komunalnej w Rzaśniku
Liczba budynków infrastruktury społeczno – kulturalnej dostosowanych do potrzeb osób z niepełno sprawnościami	szt.	Urząd Gminy
Długość nowo wybudowanych tras rowerowych i pieszo- rowerowych	km	Urząd Gminy
Poziom zadowolenia mieszkańców z możliwości spędzenia wolnego czasu na terenie gminy i dostępu do miejsc rekreacji.	%	urząd gminy/ biblioteka publiczna
Liczba wyjść szkolnych na trasy, szlaki i ścieżki edukacyjne w ciągu roku.	szt.	urząd gminy
Liczba uczniów biorących udział w pozalekcyjnych zajęciach sportowych w szkołach w stosunku do ogólnej liczby uczniów.	os.	urząd gminy/szkoły
Liczba nowych i zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	Urząd Gminy
Liczba nowych i zrewitalizowanych terenów zieleni	szt.	Urząd Gminy
Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów kultury, sportu i rekreacji	szt.	Urząd Gminy
Liczba szkoleń i innych działalności wspierających jednostki pomocy społecznej	szt.	Urząd Gminy
Liczba wydarzeń kulturalnych, sportowych rozrywkowych mających miejsce w gminie	szt.	Urząd Gminy
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w systemie REGON	szt.	GUS
Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na 1000 mieszkańców	‰	GUS
Liczba działań związanych z adaptacją do zmian klimatu	szt.	Urząd Gminy
Długość/powierzchnia udrożnionych, wybudowanych elementów systemu melioracji	m ² / m.b.	Urząd Gminy
Liczba działań zapewniających bezpieczne funkcjonowanie infrastruktury technicznej i usług świadczonych na jej podstawie w warunkach awarii, katastrofy i innych nieprzewidzianych sytuacji	szt.	Urząd Gminy

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZAŚNIK NA LATA 2021-2030

Liczba zmodernizowanych/wybudowanych dróg	km	Urząd Gminy/ zarządcy dróg
Liczba wybudowanych dróg rowerowych	km	Urząd Gminy
Liczba osób korzystających z kanalizacji, sieci gazowej	os.	GUS
Turystyka i zróżnicowana oferta spędzania czasu wolnego poprawiająca atrakcyjność Gminy Rzaśnik do życia i zamieszkania		
Liczba dużych imprez organizowanych przez Bibliotekę Publiczną w ciągu roku	szt.	Urząd Gminy/ Biblioteka Publiczna
Liczba czytelników w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.		Biblioteka Publiczna
Liczba turystów i gości korzystających z oferty gospodarstw agroturystycznych oraz pensjonatów w ciągu roku. Liczba obiektów i miejsc Noclegowych.	szt.	Urząd Gminy/GUS
Liczba zabytków i atrakcji opatrzonych informacją turystyczną. Liczba osób korzystających z informacji turystycznej w siedzibie Biblioteki Publicznej w Wapnie	szt.	Urząd Gminy/ Biblioteka Publiczna
Liczba zajęć stałych i czasowych w ofercie Bibliotece Publicznej w ciągu roku	szt.	Biblioteka Publiczna
Liczba członków lokalnych klubów sportowych, oraz ćwiczących w ramach poszczególnych sekcji.	os.	Urząd Gminy/ Kluby sportowe
Liczba nowych atrakcji turystycznych na mapie turystycznej gminy		Urząd Gminy/ Biblioteka Publiczna
Liczba przeprowadzonych projektów, inwestycji wspólnie z gminami sąsiednimi, gminami w ramach MOF, samorządem powiatu, województwa i innymi jednostkami	szt.	Urząd Gminy
Liczba turystów odwiedzających gminę, korzystających z oferty turystycznej.	szt.	Urząd Gminy/GUS
Liczba odnowionych zabytków, które udostępniono do zwiedzania lub w których zorganizowano wydarzenia kulturalne.	szt.	Urząd Gminy
Liczba działań prowadzonych w zakresie promocji gminy	szt.	Urząd Gminy

Źródło: opracowanie własne

Tak skonstruowany system wdrażania i monitorowania będzie nie tylko dawał wiedzę o postępie realizacji strategii, prezentował ocenę skuteczności działań podjętych dla realizacji jej celów, ale co ważne, będzie również źródłem informacji wskazującym ewentualną potrzebę aktualizacji Strategii.

Ponadto w celu sprawnej realizacji Strategii powołany zostanie Zespół do spraw realizacji strategii mający za zadanie zarówno prawidłowe wdrażanie dokumentu jak i jego monitoring. Zespół będzie składał się z następujących grup:

- A. Rada Gminy czyli organ, który ma za zadanie sprawdzanie prawidłowej realizacji Strategii,
- B. Kreator Strategii – Wójt Gminy Rzaśnik, czyli osoba odpowiedzialna za całość realizacji Strategii,
- C. Koordynator Strategii czyli osoba koordynująca wdrażanie i monitoring dokumentu,
- D. Partnerzy czyli osoby reprezentujące różnego rodzaju instytucje, stowarzyszenia, inwestorów, itp. biorące udział w realizacji strategii.

4.2. System realizacji strategii

Strategia będzie realizowana z wykorzystaniem wielu narzędzi i procedur – organizacyjnych, programowych, finansowych, dostarczających niezbędnej wiedzy – które w celu lepszego wykorzystania grupuje się w systemy jej realizacji (wdrażania, monitoringu i ewaluacji).

W celu poprawnego i efektywnego wdrażania naszego planu definiujemy „**system wdrażania Strategii**”, który opierać się będzie na następujących elementach:

- realizacja zadań własnych gminy – będą tu wszystkie działania wynikające z formalnych kompetencji gminy Rzaśnik oraz podległych jej jednostek;
- realizacja współpracy - będą tu wszystkie działania, na które gmina Rzaśnik ma tylko wpływ pośredni lub nie ma w ogóle wpływu, ale poprzez lobbowanie, inicjowanie czy koordynację działań innych podmiotów mogą one być wykorzystane do osiągnięcia wyznaczonych celów;
- przygotowywanie programów, planów, projektów, dokumentów – wynikających z formalnych powinności gminy, jak również innych, których opracowanie stanie się niezbędne dla prawidłowego czy sprawniejszego realizowania wyznaczonych celów. Przy czym zakłada się, tam gdzie to możliwe i zasadne dla rozwiązania problemów czy wykorzystania potencjału wykraczającego poza terytorium gminy, współpracę z innymi jst i opracowanie wspólnego dokumentu. Ważny w tym zakresie będzie również czynny udział w opracowywaniu (m.in. udział w konsultacjach) dokumentów będących zadaniem własnym innych samorządów – powiatu, województwa czy rządu.

Instytucjonalną strukturę systemu realizacji Strategii rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 tworzą:

- Wójt Gminy Rzaśnik,
- Rada Gminy Rzaśnik,
- Sekretarz Gminy Rzaśnik pełni rolę centrum koordynacyjnego,
- Inne stanowiska, Referat Finansowy Urzędu Gminy Rzaśnik oraz jednostki gminne,
- Wykonawcy i partnerzy realizacyjni określani w strategii.

Za wdrażanie programu, podobnie jak i innych dokumentów o charakterze strategicznym, odpowiada Wójt Gminy Rzaśnik. Jego odpowiedzialność należy rozumieć poprzez strategiczną rolę organu wykonawczego samorządu gminnego w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów i kierunków działań określonych w strategii.

Ważna rola przypada również Radzie Gminy Rzaśnik, reprezentującej różnorodne środowiska lokalne. Będzie ona wsparciem merytorycznym dla centrum koordynacyjnego, a do jej zadań należy w szczególności proponowanie nowych kierunków działań i rozwiązań realizacyjnych, bazujących na opiniach przedstawicieli społeczności lokalnych z poszczególnych części gminy, podejmowanie uchwał w zakresie aktualizacji dokumentu, w szczególności na bazie wniosków z monitoringu i ewaluacji.

Kluczowym elementem powyższej struktury jest rola Sekretarza Gminy Rzaśnik, który pełni rolę centrum koordynacyjnego, którym kieruje. Jest to podmiot, który z jednej strony prowadzi sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji, przygotowując podsumowania i raporty dla Wójta Gminy Rzaśnik oraz Rady Gminy Rzaśnik, a z drugiej stanowi „węzeł koordynacyjno-informacyjno-promocyjny” dla wykonawców i partnerów realizacyjnych. Niezbędna jest współpraca innych stanowisk/komórek/referatu finansowego Urzędu Gminy Rzaśnik oraz jednostek gminnych ze wskazanym centrum koordynacyjnym.

Strategia uwzględnia ponadto zadania wykraczające poza bezpośrednie kompetencje gminy, stąd potrzeba włączenia w system realizacji i współpracy partnerów, jak: administracja rządowa, inne jednostki samorządu terytorialnego, przedstawiciele biznesu, organizacje pozarządowych i grup nieformalnych, mieszkańców, partnerów zagranicznych.

Efektywność realizacji celów wyodrębnionych w strategii w dużej mierze będzie zależeć od koordynowania i monitorowania tego procesu. Dlatego też do zadań Sekretarza Urzędu Gminy Rzaśnik, jako centrum koordynacyjnego, należeć będzie w szczególności:

- realizacja przypisanych mu zadań i projektów,
- koordynacja współpracy oraz ciągłe pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji zadań zapisanych w strategii,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych zadań od partnerów realizacyjnych i odbiorców działań strategii,
- monitorowanie i ewaluacja procesu realizacji zadań określonych w strategii, przygotowywanie sprawozdań, koordynacja procesu jej aktualizacji,
- poszukiwanie wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania realizacji zadań i projektów,
- zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji strategii.

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli

i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem i obszarami, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne).

Za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Rzaśnik, Rada Gminy oraz odpowiednie komórki Urzędu, jednostki organizacyjne.

Wójt Gminy Rzaśnik	▪ stymulowanie i koordynacja działań ▪ integrowanie zasobów
Rada Gminy Rzaśnik	▪ wsparcie strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii i podejmowaniu decyzji strategicznych
Sekretarz Gminy Rzaśnik	▪ koordynacja działań ▪ poszukiwanie nowych źródeł finansowania ▪ monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji
Komórki organizacyjne Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy	▪ realizacja

4.3. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Rzaśnik na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Mazowieckiego Regionalnego Programu Operacyjnego dla bieżącej perspektywy finansowej oraz kolejnego okresu, a także ogólnopolskich programów operacyjnych;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZAŚNIK NA LATA 2021-2030

- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Miasta, w szczególności udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz podatek od nieruchomości. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych Gminy Rzaśnik.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem wyszkowskim oraz województwem mazowieckim i ich jednostkami organizacyjnymi, a także związkami międzygminnymi i stowarzyszeniami, których Gmina Rzaśnik jest lub będzie członkiem. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy Rzaśnik oraz wieloletnia prognoza finansowa. Miasto Pruszków będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłacie wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art.243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Reasumując założono, że Strategia nie będzie się ograniczać tylko do zadań własnych gminy Rzaśnik, dlatego sposób finansowania realizacji poszczególnych jej celów nie będzie wynikał tylko

z budżetu gminy. Strategia będzie realizowana z wykorzystaniem następujących źródeł finansowania:

- budżet gminy Rzaśnik,
- budżet powiatu wyszkowskiego,
- budżet województwa mazowieckiego,
- budżet państwa,
- pozostałe fundusze UE,
- pozostałe zewnętrzne źródła publiczne,
- środki prywatne.

Najważniejsze instrumenty finansowe zaangażowane w realizację Strategii to oczywiście budżet gminy Rzaśnik oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa gminy Rzaśnik definiująca planowane wydatki na konkretne projekty, prognozowana do 2027 roku. Pozostałymi dokumentami wspierającymi realizację Strategii będą wszelkiego rodzaju programy i projekty strategiczne określające szczegółowe działania, często konkretne inwestycje oraz konkretne źródła ich finansowania służące osiągnięciu celów zapisanych w Strategii.

4.4. Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

Projekty i zadania w ramach Strategii rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 będą realizowane w różnych okresach czasowych: od akcji jednorazowych, poprzez działania realizowane przez kilka tygodni, miesięcy, rok, kilka lat, aż do zadań ciągłych. Wykorzystane zostaną różne mechanizmy wdrażania strategii, w tym współpraca w ramach różnego rodzaju partnerstw, , czy też inne.

Strategia rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 będzie wdrażana przy wykorzystaniu zróżnicowanych instrumentów, m.in.:

- finansowych – coroczne uchwały budżetowe Rady Gminy Rzaśnik, wieloletnia prognoza finansowa oraz inne dokumenty finansowe, określające krótko i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, a także projekty realizowane przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych, głównie europejskich, otwarte konkursy ofert i inne formy współpracy finansowej z organizacjami pozarządowymi,
- prawnych – uchwały Rady Gminy Rzaśnik, zarządzenia Wójta Gminy Rzaśnik, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne itp.,
- wdrożeniowych – gminne strategie sektorowe/branżowe itp., uszczegóławiające strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych, określone w szczególności w rozdziale dotyczącym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych,

- planowania przestrzennego - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, procedury zapewniające udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym itp.,
- organizacyjno-zarządczych i koordynacyjnych – aktualizacje regulaminów, statutów i procedur, tworzenie zespołów zadaniowych i projektowych, powoływanie dedykowanych ciał o charakterze opiniodawczo-doradczym, zawiązywanie partnerstw itp.,
- kadrowych – praca i zaangażowanie władz samorządowych, kadry kierowniczej i pracowników samodzielnych stanowisk, oraz jednostek gminnych, koordynatorów programów i projektów, w tym realizowanych z funduszy europejskich, liderów lokalnych, a także system doskonalenia kadr, wymiany doświadczeń i poznawania dobrych praktyki itp.
- kontrolnych - aktualizacja ewidencji i rejestrów, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego, kontrola jakości itp.
- społecznych – działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, strona internetowa gminy i jednostek gminnych, profile w mediach społecznościowych, media lokalne i ponadlokalne, system informacji przestrzennej gminy itp.

5. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Celem niniejszego opracowania było stworzenie dokumentu, który będzie podnosił jakość życia mieszkańców. Dane wskaźniki i ich wykonanie będzie można ocenić po wdrożeniu oraz wykorzystaniu pełnego potencjału strategii rozwoju i stworzeniu raportu ewaluacji po zakończeniu trwania okresu działań strategicznych.

Stworzenie kierunków rozwoju pozwoliło na ogólne określenie głównych problemów występujących w gminie i wskazanie kierunków do ich rozwiązania. Analiza SWOT pozwoliła na określenie mocnych i słabych stron gminy (uwarunkowania wewnętrzne) oraz szans i zagrożeń (uwarunkowania zewnętrzne).

Cele strategiczne, w tym dalsze cele operacyjne i ich zadania pozwoliły na usystematyzowanie wieloletnich działań w gminie. W końcowym etapie tworzenia strategii stworzono system wdrażania oraz zarekomendowano monitoring i ewaluację strategii. Należy pamiętać, że istotność i przydatność danej strategii rozwoju będzie zależna przede wszystkim od zaangażowania społeczności lokalnej oraz obecnych władz gminy w proces jej wdrażania!

CZĘŚĆ 2: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY RZAŚNIK NA LATA 2021-2030

Strategia rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 jest nadrzędnym dokumentem planistycznym gminy, który określa podstawowe kierunki rozwoju w perspektywie długookresowej.

Dokument nakreśla wizję i misję Gminy Rzaśnik oraz cele strategiczne i plany operacyjne na najbliższe lata. Strategia integruje plany rozwojowe i modernizacyjne, wynikające z wyzwań stojących przed samorządem. Wypracowane założenia skupiają się na konieczności rozwiązania najbardziej dotkliwych problemów dotyczących mieszkańców oraz poprawy szeroko rozumianej jakości życia.

Podstawą prawną dla opracowania i wdrażania Strategii rozwoju gminy Rzaśnik na lata 2021-2030 jest Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r., która w artykule 18 ust. 2, pkt 6 wskazuje na kompetencje rady gminy w zakresie uchwalania planów gospodarczych. Ustawa pozostawia samorządom dowolność w kwestii metody i formy opracowania tego rodzaju dokumentu.

Przyjęty program działania jest spójny z opracowaniami szczebla regionalnego oraz krajowego. Równocześnie w ramach Strategii uwzględniono możliwości wykorzystania zewnętrznego finansowania projektów rozwojowych, w szczególności w ramach perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027.

Strategię wyróżnia również podejście do oddolnego zarządzania społecznością lokalną, oznaczającą możliwość bezpośredniego reagowania na oddolne potrzeby mieszkańców.